

жмента должна осуществляться по следующим направлениям: модернизация средств труда или частичная их замена; уменьшение затрат и повышение эффективности процесса производства; усиление контроля качества продукции в соответствии с отечественными и международными стандартами ISO 9000, ISO 14000; внедрение новых энергоэффективных программ.

Ключевые слова: реструктуризация, экологический менеджмент, промышленные предприятия, нефтегазовый комплекс, окружающая среда, эколого-экономическая эффективность.

Summary. To meet the needs of the state in the proper quality of petroleum products is a necessary restructuring of the oil refining companies in Ukraine ecological management principles, and it is their only possible through a radical reconstruction of existing facilities with modern technology and equipment in order to increase the competitiveness of the industry in general and businesses in particular. The author asked to carry out industrial restructuring process in terms of indicators of organizational, technical, economic, environmental and financial component of economic activity. Determined that the restructuring of the industry, taking into account aspects of environmental management must be made in the following areas: modernization of labor or their partial replacement; reduce costs and improve the efficiency of the production process; strengthen quality control of products according to national and international standards ISO 9000, ISO 14000; implementation of new energy efficiency programs.

Key words: restructuring, ecological management, industrial enterprises, oil and gas sector, environment, ecological and economic efficiency.

УДК 338.45:69:658.5

Татар М. С.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінансів і аудиту

*Національного аерокосмічного університету імені М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Tatar M. S.

PhD in Economics,

Associate professor of the Finance Department,

National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute»

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ АКТИВІЗАЦІЇ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

RESEARCH OF UKRAINE BUILDING ENTERPRISES RESOURCE POTENTIAL DEVELOPMENT UNDER ACTIVATION OF ENVIRONMENT FACTORS

Анотація. У роботі розкрито сутність категорій «потенціал» та «ресурсний потенціал». Ресурсний потенціал будівельних підприємств запропоновано розглядати як сукупність найбільш важливих видів ресурсів цих підприємств, таких як виробничі (матеріальні та капітальні), фінансові, інвестиційні та трудові ресурси. Удосконалено перелік класифікаційних ознак впливу факторів на ресурсний потенціал будівельних підприємств. Визначено безпосередні фактори впливу на виділені складові ресурсного потенціалу будівельного підприємства, що дасть змогу в подальшому кількісно визначити силу впливу окремих факторів зовнішнього й внутрішнього середовища на ресурсний потенціал будівельних підприємств.

Ключові слова: будівельні підприємства, виробничі ресурси, зовнішнє середовище, інвестиційні ресурси, класифікація, ресурсний потенціал, трудові ресурси, фактори, фінансові ресурси.

Вступ та постановка проблеми. В умовах динамічності, нестабільності й інтегрованості зовнішнього середовища дію його факторів можна розглядати як можливості та загрози для підприємства, їх позитивний чи негативний вплив на потенціал будівельних підприємств буде залежати від ефективності управління та адаптивності підприємств.

Необхідність такого дослідження пояснюється тим, що в сучасних умовах господарювання будівельне підприємство перебуває під постійним впливом факторів

зовнішнього середовища, яке безпосередньо впливає на його цілі, тактику і стратегію. Оскільки зараз кількість і складність ситуацій у зовнішньому середовищі зростають, система управління ресурсним потенціалом підприємств повинна, відповідно, набувати нові якості, збільшуючи можливості з формування та реалізації рішень, адекватних ситуації, що складається. Одним із пріоритетних завдань менеджменту будівельних підприємств у сучасних умовах має бути ґрунтовне дослідження поведінкового впливу зовнішніх факторів

на ресурсний потенціал цих підприємств, класифікація факторів і своєчасне визначення найсуттєвіших за впливом зовнішніх факторів та мінімізація їх негативного впливу на підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання складу чинників зовнішнього середовища та їх впливу на діяльність підприємства досліджено в працях таких науковців, як: К. Адамс, Дж. Белл, М. Вудкок, А.В. Ігнатієва, Н.І. Кабушкін, Р. Каплан, М. Кеннерлі, М.А. Кома-ров, І.І. Мазур, М.М. Максимцов, К. Мамонов, Н.Г. Ольдерогге, Д. Нортон, Е. Нілі, Р.С. Седегов, Б. Скоков, Н. Туленков, Д. Френсіс, В.Д. Шапіто, В.Г. Янчевський та ін.

Проте на сьогоднішній день недостатньо висвітлено системні аспекти впливу зовнішніх факторів на рівень ресурсного потенціалу будівельних підприємств. Науковці, звичайно, теоретично окреслюють зовнішні фактори впливу, але ступінь цього впливу та його наслідки залишаються невизначеними. Недостатньо уваги приділяється питанням розробки стратегій розвитку ресурсного потенціалу підприємств будівельної галузі України в умовах дії загроз зовнішнього середовища.

Метою даної роботи є удосконалення класифікації впливу факторів зовнішнього середовища на ресурсний потенціал будівельних підприємств України для подальшого кількісного визначення впливу окремих факторів на рівень ресурсного потенціалу будівельних підприємств.

Результати дослідження. Сучасне будівельне підприємство представляє собою складну відкриту динамічну господарську і соціальну систему, що:

- складається із взаємозалежних частин (виробництва, дільниць, служб тощо), діяльність яких впливає на кінцевий результат підприємства;

- взаємодіє із зовнішнім середовищем, з якого до системи надходять необхідні для здійснення операційної, фінансової й інвестиційної діяльності фактори виробництва (входи) та в якому реалізуються і використовуються результати будівництва (виходи);

- здійснює діяльність, спрямовану на задоволення потреб суспільства (зовнішнього середовища системи);

- має властивості, що притаманні складним відкритим цілеспрямованим системам, зокрема: здійснює певні процеси протягом життєвого циклу продукції; реагує на зміну зовнішнього оточення і самостійно забезпечує свій розвиток (володіє властивістю самоорганізації); має характерне для складних систем поєднання властивостей цілісності та відокремленості, які певним чином впливають на її функціонування та розвиток.

Сучасний розвиток будівельних підприємств показує, що головними факторами, що стримують будівельну діяльність, є недостатній попит на продукцію будівельної галузі, зниження платоспроможності населення, нестача кваліфікованої робочої сили, нестача матеріалів та устаткування, фінансові обмеження. Фінансові результати підприємств до оподаткування в 2014 р. [23] наведено в табл. 1.

У будівництві залишається висока частка збиткових підприємств, для налагодження ситуації необхідний постійний моніторинг зміни факторів зовнішнього середовища, кількісне визначення їхнього впливу на ресурсний потенціал будівельних підприємств із метою безперерйного забезпечення підприємств необхідними ресурсами.

Термін «потенціал» поєднує дефініції «можливості» та «здібності». Слід зауважити, що стосовно поєднання можливостей і здібностей у трактуванні поняття «потенціал підприємства» між науковцями немає різноманіття [2, с. 54]. В інших аспектах, на жаль, як справедливо зазначає М.А. Мотов [15, с. 131], різноманіття понять заважає усвідомити суть питання. Трактування дефініції «потенціал підприємства», що розробляються незалежними науковцями, дуже часто містять однаковий зміст, тому важливо звернути увагу на змістовий аспект і ключові характеристики сучасного трактування поняття «потенціал підприємства» і всебічно розглянути сутність цієї дефініції.

Поняття «потенціал» (лат. – сила) – можливість, здатність, сила, що існує у прихованій формі та може виявлятися за певних умов. Зазвичай у загальнонауковому контексті поняття «потенціал» пов'язується із поняттями «сила» або «міцність». Традиційно цей термін використовується для характеристики засобів, запасів і джерел, які можуть бути використані для вирішення певного завдання або досягнення певної цілі, а також для можливостей окремої особи, суспільства, держави [17, с. 32].

В економічному контексті потенціал підприємства характеризує сукупність його спроможностей. З одного боку, під потенціалом підприємства зазвичай розуміють сукупність чинників, які характеризують силу, джерела спроможності, кошти, запаси, ресурси та інші резерви, які можуть бути використані в економічній діяльності. З іншого, потенціал підприємства визначається якістю та кількістю ресурсів, що має підприємство, кваліфікацією персоналу, інноваційними, інформаційними та фінансовими спроможностями [5, с. 24]. Отже, потенціал – це сукупність ресурсів і можливостей, які можуть бути використані підприємством для досягнення певних цілей [2, с. 6].

На думку Т.А. Ашимбаєва, ресурсний потенціал підприємства – це сукупність матеріальних, нематеріальних, трудових, фінансових ресурсів, зокрема здатність робітників підприємства ефективно використовувати названі ресурси для виконання місії, досягнення поточних та стратегічних цілей підприємства [4, с. 56].

Ресурсний потенціал підприємства – це сукупність ресурсів, що є в розпорядженні підприємства, а також спроможність працівників і менеджерів використовувати ресурси з метою виробництва товарів (послуг) та отримання максимального прибутку. Він характеризує не весь запас конкретного ресурсу, а ту його частину, яка залучена у виробництво з урахуванням економічної доцільності та досягнень науково-технічного прогресу і включає в себе не тільки сформовану систему ресурсів, а й нові альтернативні ресурси та їхні джерела [10, с. 254].

Таблиця 1

Фінансові результати підприємств до оподаткування у 2014 р., млн. грн. [23]

Показники	Фінансовий результат (сальдо)	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
Усього	-523587	66,3	334517,3	33,7	858104,3
промисловість	-166414	63,3	76253,3	36,7	242667,3
будівництво	-27288,4	62,7	6295,7	37,3	33584,1

А.Я. Берсуцький визначає ресурсний потенціал підприємства як складну систему взаємозалежних ресурсів, залучених у процес виробництва конкретного обсягу продукції з певними конкурентними характеристиками, що відповідають впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища [6, с. 15]. Деякі вчені визначають ресурсний потенціал не лише як сукупну величину ресурсів, що можуть бути задіяні в процесі виробництва, але й як сукупність реалізованих (реальних) і нереалізованих (потенційних) можливостей використання цих ресурсів (страхових та інших запасів) [18, с. 152].

І.Ю. Окольнішнікова, В.Ю. Шевров та М.А. Комаров характеризують ресурсний потенціал як систему ресурсів, взаємодіючи сукупність матеріально-речових, енергетичних, інформаційних засобів, трудових ресурсів у процесі виробництва матеріальних благ і послуг [16].

Ресурсний потенціал будівельних підприємств пропонується розглядати як сукупність найбільш важливих видів ресурсів будівельних підприємств, таких як виробничі (матеріальні та капіталні), фінансові, інвестиційні та трудові ресурси (рис. 1). Виокремлені компоненти (елементи) ресурсного потенціалу в сукупності дають змогу визначити реальні та потенційні можливості будівельного підприємства.

Слід також відмітити, що не всі структурні елементи ресурсного потенціалу рівнозначні за своїм впливом на загальний рівень ресурсного потенціалу підприємств.

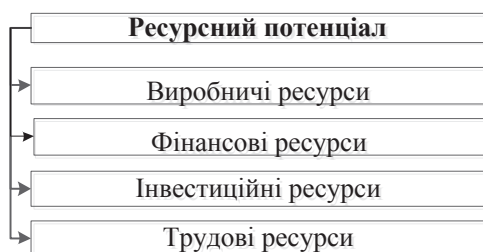

Рис. 1. Структура ресурсного потенціалу

Виробничі ресурси будівельних підприємств являють собою наявні та приховані можливості підприємств щодо залучення та використання факторів виробництва для випуску максимально можливого обсягу продукції. Обрані показники виробничих ресурсів характеризують ефективність використання як основних фондів, так і відображають загальний майновий стан підприємства.

Фінансові ресурси будівельних підприємств як складова їх ресурсного потенціалу характеризують реальні та потенційні фінансові можливості суб'єктів підприємницької діяльності, відображають обсяг власних, позичених та залучених фінансових ресурсів підприємства, якими воно може розпоряджатися для здійснення своїх поточних і перспективних витрат.

Під трудовими ресурсами будемо розуміти трудові можливості підприємства, здатність персоналу до генерування ідей, створення нової продукції чи покращання існуючої, освітній, кваліфікаційний рівень кадрів, психологічні характеристики і мотиваційний потенціал.

Інвестиційні ресурси – це грошові, матеріальні та нематеріальні цінності, які використовує суб'єкт господарювання (інвестор) у процесі їх вкладання в об'єкти інвестування з метою отримання прибутку чи досягнення соціального ефекту [21, с. 135]. Існує багато класифікацій джерел формування інвестиційних ресурсів і більшість із них співпадають із тим, який подано в українському законодавстві [22]. Відповідно до ст. 10 Закону України

«Про інвестиційну діяльність» [1], джерела інвестиційних ресурсів поділяються на:

- власні фінансові ресурси (прибуток, амортизаційні відрахування, відшкодування збитків від аварій, стихійного лиха, грошові нагромадження і заощадження громадян, юридичних осіб тощо);
- позикові фінансові кошти інвестора (облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити);
- залучені фінансові кошти інвестора (кошти, одержані від продажу акцій, пайові та інші внески фізичних та юридичних осіб);
- бюджетні інвестиційні асигнування (безкоштовно надане бюджетними органами цільове фінансування);
- безоплатні та благодійні внески, пожертвування організацій, підприємств, громадян.

У межах дослідження удосконалено перелік класифікаційних ознак впливу факторів зовнішнього середовища на ресурсний потенціал будівельних підприємств (табл. 2).

Таблиця 2

Класифікація факторів зовнішнього середовища, що впливають на ресурсний потенціал будівельних підприємств

№ п/п	Ознаки класифікації	Фактори
1	Середовище функціонування	Зовнішнього середовища (непрямої дії): – політико-правові; – макроекономічні; – інноваційні; – соціально-економічні; – демографічні; – економічні; – психологічні й культурологічні. Зовнішнього середовища (прямої дії): – ринково-галузеві; – соціологічні, психологічні та культурологічні. Внутрішнього середовища: – структурно-організаційні; – ресурсні; – техніко-технологічні; – управлінські; – фінансово-економічні; – соціологічні, психологічні та культурологічні
2	Характеристика	– кількісні; – якісні
3	Рівень регульованості факторів підприємством	– регульовані; – частково регульовані; – нерегульовані
4	Рівень прогнозованості впливу факторів	– прогнозованого впливу; – непрогнозованого впливу (форс-мажорні)
5	Сила впливу	– сильного впливу; – незначного впливу
6	Динамічність	– статичні; – динамічні
7	Напрямок впливу	– позитивного впливу; – нейтрального впливу; – негативного впливу
8	Тривалість дії	– одноразові; – періодичні; – постійні
9	Причини виникнення	– звичайні; – форс-мажорні

Фактори – це рушійні сили розвитку процесів і явищ, які відбуваються на підприємстві. Класифікація факторів – це розподіл їх за групами залежно від загальних ознак, що дає можливість точніше оцінити місце та роль кожного фактора у формуванні величини результативних показників [7]. Під зовнішнім середовищем підприємства слід розуміти сукупність господарюючих суб'єктів і

рушійних сил, що чинять вплив на інноваційну діяльність через елементи макросередовища. Внутрішнє ж середовище підприємства є сукупністю різних елементів усередині організації, що впливають на її діяльність.

За середовищем функціонування фактори можна розділити на фактори зовнішнього та внутрішнього середовища (табл. 3). Зовнішнє середовище підприємства,

Таблиця 3

Фактори впливу на ресурсний потенціал будівельних підприємств

Фактори зовнішнього середовища		Фактори внутрішнього середовища
Непрямої дії	Прямої дії	
<p><u>Політико-правові</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правове регулювання функціонування економіки країни, галузей, регіонів 2. Державна підтримка галузей, регіонів, суб'єктів господарювання 3. Кредитно-грошова, інноваційно-інвестиційна, фіскальна політика держави 4. Лібералізація зовнішньоекономічних зв'язків 5. Квотування, ліцензування зовнішньоекономічної діяльності 	<p><u>Ринково-галузеві</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ресурсний, трудовий і технологічний потенціал контрагентів 2. Наявність бар'єрів із боку контрагентів для входу на ринок і виходу з нього 3. Реальні та потенційні конкуренти 4. Ринкова інфраструктура 5. Діяльність інвесторів 	<p><u>Структурно-організаційні</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виробнича структура підприємства 2. Організаційна структура підприємства 3. Управлінська структура 4. Спеціалізація, концентрація, кооперація виробництва
<p><u>Макроекономічні</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кредитно-грошова, інноваційно-інвестиційна, фіскальна діяльність держави 2. Рівень конкурентоспроможності країни 3. Валютний курс і фактори, які його формують 	<p><u>Соціологічні, психологічні та культурологічні</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жадібність, азарт, нерішучість, боязнь контрагентів 2. Діловий етикет контрагентів, культура ділового спілкування, вміння вести переговори 	<p><u>Ресурсні</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система і рівень технічного оснащення 2. Доступ до ресурсів 3. Можливість використання якісної сировини і матеріалів 4. Диверсифікованість виробництва 5. Професійний рівень виробничого персоналу 6. Доступ до необхідної інформації
<p><u>Інноваційні</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток високотехнологічних, ресурсозберігаючих галузей 2. Розвиток НТП, поява нових матеріалів, технологій, обладнання 3. Підтримка науки та інноваційної діяльності 	–	<p><u>Техніко-технологічні</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використовувані технології та технічна досконалість продукції 2. Розроблювані технології та модернізація виробництва і продукції 3. Виробниче устаткування й обладнання підприємства 4. Наявність сертифікатів якості 5. Науково-технічний рівень виробництва
<p><u>Соціально-економічні</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рівень життя населення 2. Структура споживання 3. Купівельна активність 4. Менталітет населення 5. Мобільність населення 6. Зростання безробіття 	–	<p><u>Управлінські</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ефективність функціонування системи менеджменту 2. Рівень кваліфікації управлінських кадрів 3. Система підготовки та перепідготовки управлінських кадрів на підприємстві 4. Інвестиції в працівників
<p><u>Демографічні</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Динаміка кількості населення 2. Здоров'я населення 3. Соціально-економічний склад населення 4. Еміграційні процеси 	–	<p><u>Фінансово-економічні</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рівень платоспроможності та ліквідності 2. Рівень рентабельності 3. Період оборотності кредиторської та дебіторської заборгованості 4. Фінансова стабільність 5. Ділова активність
<p><u>Екологічні</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природний клімат 2. Географічне розташування країни та регіонів 3. Природно-ресурсний потенціал країни 4. Екологічна ситуація 	–	<p><u>Соціологічні, психологічні та культурологічні</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Внутрішньофірмова культура та психологічний клімат 2. Імідж і репутація підприємства 3. Соціальне забезпечення та підтримка працівників
<p><u>Психологічні й культурологічні</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рівень культури у суспільстві 2. Психологічний клімат у суспільстві 3. Рівень достовірності інформації, яка передається в ЗМІ 4. Сприйняття держави представниками інших країн 	–	

Рис. 2. Схема впливу факторів зовнішнього середовища на складові ресурсного потенціалу підприємств

свою чергою, складається з факторів непрямої дії і прямої дії (через контрагентів). Постає питання диференціації факторів на миттєві та інтервальні (за часом дії). Так, ціна будівельних матеріалів та енергоресурсів, обсяги попиту і пропозиції на будівельну продукцію, тарифи на вантажоперевезення, податкове навантаження на підприємство миттєво впливають на ресурсний потенціал будівельного підприємства.

У межах дослідження визначено безпосередні зовнішні фактори впливу на виділені складові ресурсного потенціалу будівельного підприємства (рис. 2).

Висновки. Отже, дослідження впливу факторів зовнішнього середовища на ресурсний потенціал будівельних підприємств дасть змогу вирішити проблему зовнішньої адаптації підприємств галузі в умовах нестаціонарного зовнішнього середовища. У межах подальшого дослідження пропонується здійснити оцінювання кількісного впливу окремих факторів зовнішнього середовища на ресурсний потенціал будівельних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
2. Алексєєв С.Б., Жебокритський С.І. Визначення поняття «ресурсний потенціал підприємства» / С.Б. Алексєєв, С.І. Жебокритський // Економіка та підприємництво. – 2014. – № 2(77). – С. 53–56.
3. Ареф'єва О.В., Харчук Т.В. Економічні засади формування потенціалу підприємства / О.В. Ареф'єва, Т.В. Харчук // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 7. – С. 71–76.
4. Ашимбаєв Т.А. Экономический потенциал и эффективность его использования / Т.А. Ашимбаєв. – Алма-Ата : Наука, 1990. – 256 с.
5. Бабина О.Є. Потенціал як системна економічна категорія / О.Є. Бабина // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 36. – С. 23–26.
6. Берсуцький А.Я. Моделі прийняття рішень з управління розвитком ресурсного потенціалу підприємства : автореф. дис. ... д.е.н. : спец. 08.00.11 «Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці» / А.Я. Берсуцький. – Донецьк, 2010. – 33 с.
7. Богатирьов І.О. Ефективність розвитку підприємств / І.О. Богатирьов // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 1. – С. 73–79.
8. Воробйова Ю.М., Холода Б.І. Управління ресурсами підприємства : [навч. посіб.] / Ю.М. Воробйова, Б.І. Холода. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 288 с.
9. Гуляєва Н.М., Сьомко О.В. Фінансові ресурси підприємства / Н.М. Гуляєва, О.В. Сьомко // Фінанси України. – 2003. – № 12. – С. 58–62.
10. Избембетова Ж.Д. Структура производственного потенциала предприятия / Ж.Д. Избембетова // Вісник Одеського державного університету. – 2005. – № 12. – С. 253–256.
11. Кирчата І.М. Оцінка конкурентного потенціалу в системі управління конкурентоспроможністю підприємства : автореф. дис. ... к.е.н. : спец. 08.00.04 / І.М. Кирчата ; Приазов. держ. техн. ун-т. – Маріуполь, 2007. – 20 с.
12. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : [навч. посіб.] / Н.С. Краснокутська. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
13. Макарова Г.С. Оцінка економічного потенціалу підприємств будівельної галузі України / Г.С. Макарова // Інноваційна економіка. – 2012. – № 31. – С. 159–164.
14. Мокроусова Т.О. Фактори підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів / Т.О. Мокроусова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – № 4. – С. 86–88.
15. Мотов М.А. Стратегически ориентированный экономический потенциал предприятия / М.А. Мотов // Молодой ученый. – 2011. – № 10. – Т. 1. – С. 131–133.
16. Окольнішнікова І.Ю., Шевров В.Ю. Ресурсний потенціал и стратегия развития конкурентных преимуществ предпринимательской структуры / И.Ю. Окольнішнікова, В.Ю. Шевров // Современные исследования социальных проблем (электронный научный журнал). – 2013. – № 2(22) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sisp.nkras.ru>.
17. Отенко И.П. Стратегическое управление потенциалом предприятия : [монография] / И.П. Отенко. – Харьков : ХНЭУ, 2006. – 256 с.

18. Павлова В.А. Оцінювання ресурсного потенціалу підприємств машинобудівної галузі / В.А. Павлова, О.В. Кузьменко // Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво». – 2010. – № 1. – С. 152–156.
19. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в экономических исследованиях: методы таксономии и факторного анализа / В. Плюта ; пер. с пол. В. Иванова ; науч. ред. В.М. Жуковской. – М. : Статистика, 1980. – 151 с.
20. Сергієнко О.А., Татар М.С. Просторово-динамічна оцінка та аналіз індикаторів конкурентоспроможності підприємств / О.А. Сергієнко, М.С. Татар // Бізнес Інформ. – 2012. – № 4. – С. 41–46.
21. Феяк Л.А. Джерела формування інвестиційних ресурсів / Л.А. Феяк // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2010. – № 36. – С. 134–139.
22. Цигиль І.Я Джерела формування інвестиційних ресурсів сучасного підприємства / І.Я. Цигиль [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/16714/1/384-660-661.pdf>.
23. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.

Аннотация. В работе раскрыта суть категорий потенциала и ресурсного потенциала. Ресурсный потенциал строительных предприятий предложено рассматривать как совокупность наиболее важных видов ресурсов этих предприятий, таких как производственные (материальные и капитальные), финансовые, инвестиционные и трудовые ресурсы. Усовершенствован перечень классификационных признаков влияния факторов на ресурсный потенциал строительных предприятий. Определены конкретные факторы влияния на выделенные составляющие ресурсного потенциала строительного предприятия, что позволит в дальнейшем количественно определить силу влияния отдельных факторов внешней и внутренней среды на ресурсный потенциал строительных предприятий.

Ключевые слова: строительные предприятия, производственные ресурсы, окружающая среда, инвестиционные ресурсы, классификация, ресурсный потенциал, трудовые ресурсы, факторы, финансовые ресурсы.

Summary. The essence of such categories as potential and resource potential is revealed in this article. Building enterprises resource potential is proposed to consider as a set of the most important resources of these enterprises such as productive resources (material and capital), financial, investment and human resources. The list of classifications of factors impact on the building enterprises resource potential is improved. The specific factors of influence on the selected components of the building enterprises resource potential are identified that make possible to quantify the influence of individual factors of external and internal environment on the building enterprises resource potential.

Key words: building enterprises, productive resources, environment, investment resources, classification, resource potential, human resources, factors, financial resources.